

Ištuoka - Vengrija

TURINIO LENTELE

- 1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?
- 2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?
- 3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:
 - 3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),
 - 3.2 sutuoktinių turto padalijimui,
 - 3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,
 - 3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?
- 4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?
- 5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?
- 6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?
- 7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?
- 8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?
- 9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?
- 10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?
- 11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?
- 12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?
- 13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?
- 14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?
- 15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?
- 16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Teismas santuoką gali nutraukti vieno arba abiejų sutuoktinių prašymu, jeigu santuoka visiškai ir negrįžtamai iširo. Nutraukiant santuoką visų pirma reikia atsižvelgti į sutuoktinių bendrų nepilnamečių vaikų interesus.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Santuoka gali būti nutraukiama remiantis tuo, kad ji visiškai ir negrįžtamai iširo. Šiuo atžvilgiu teismas renka įrodymus. Teismas taip pat gali savo iniciatyva priimti nutartį dėl įrodymų rinkimo. Galutinis ir bendras (bendru sutarimu) sutuoktinių laisva valia ir nepatiriant netinkamos įtakos pareikštas noras nutraukti santuoką rodo, kad jų santuoka iširo visiškai ir negrįžtamai. Kad santuoka visiškai ir negrįžtamai iširo, galima nustatyti visų pirma tuomet, kai sutuoktiniai nebegyvena kartu kaip pora ir kai, atsižvelgiant į tai, dėl ko pora pradėjo gyventi skyrium, ir į gyvenimo skyrium (separacijos) trukmę, sutuoktinių susitaikymas yra mažai tikėtinas.

Galutinis ir bendras (bendru sutarimu) sutuoktinių laisva valia ir nepatiriant netinkamos įtakos pareikštas noras nutraukti santuoką yra laikomas pakankamu santuokos iširimo įrodymu. Todėl esant tokiam bendram sutuoktinių pareiškimui nereikia išsamiai nagrinėti pirmiau minėtų gyvenimo skyrium priežasčių.

Sutuoktinių sprendimas gali būti laikomas galutiniu, jeigu jie susitarė dėl tėvų pareigų savo bendriems vaikams vykdymo, vaiko matymosi su antruoju iš tėvų tvarkos, išlaikymo išmokos, šeimos būsto naudojimo ir, jei reikalinga, sutuoktinio išlaikymo (šį sutuoktinių susitarimą turi patvirtinti teismas). Jeigu sutuoktiniai kartu sutaria dėl tėvų pareigų vykdymo, jie neturi susitarti dėl matymosi su vaiku tvarkos. Tačiau jie turi nustatyti vaiko gyvenamąją vietą. Todėl klausimai, dėl kurių turi susitarti bendru sutarimu santuoką nutraukiantys sutuoktiniai, priklauso nuo to, ar sutuoktiniai nusprendžia kartu vykdyti tėvų pareigas, ar ne.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad, kitaip nei ankstesniuose teisės aktuose, sutuoktinių susitarimas dėl santuokinio turto padalijimo nėra reglamentuojamas Civiliniame kodekse.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

Santuoka pasibaigia sutuoktiniams nutraukus santuoką. Nutraukus santuoką, teisė globoti ir išlaikyti bendrą vaiką, tėvo (motinos) ir vaiko matymosi tvarka, kurio nors sutuoktinio išlaikymas, šeimos būsto naudojimas ir, jeigu tėvams toliau priklauso bendra tėvų atsakomybė, vaiko gyvenamoji vieta nustatoma teisiniame šalių pasiektame susitarime, atitinkančiame įstatymo reikalavimus, arba, jeigu sutuoktiniai susitarimo nesudaro, teismo sprendime. Teismas santuoką gali nutraukti sutuoktiniams net ir nesusitarus dėl bendro santuokinio turto padalijimo.

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Nutraukus santuoką arba ją pripažinus negaliojančia, buvę sutuoktiniai toliau naudoja gyvenant susituokus turėtą pavardę. Norėdami pasikeisti pavardę, sutuoktiniai, nutraukus santuoką arba pripažinus ją negaliojančia, apie tai turi informuoti vyriausiąjį registratorių. Tačiau buvusi žmona niekada negali naudoti buvusio vyro pavardės, turinčios priesagą, kuri rodo jos, kaip sutuoktinės, statusą, jeigu gyvendama susituokusi ji šios pavardės nenaudojo. Buvusio vyro prašymu teismas gali uždrausti buvusiai žmonai naudoti jo pavardę tokia forma, kad būtų galima nustatyti jo tapatybę, jeigu žmona už tyčinį nusikaltimą buvo nuteista laisvės atėmimo bausme. Jeigu buvusi žmona sudaro naują santuoką, ji nebegali naudoti buvusio vyro pavardės, turinčios priesagą, rodančią jos, kaip sutuoktinės, statusą. Ji šios teisės atgauti negali net jeigu ir vėl nutraukia santuoką.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Santuokos nutraukimo atveju buvę sutuoktiniai nebeturi bendro turto ir kiekvienas iš jų gali prašyti padalyti gyvenant susituokus įgytą turtą. Jie gali prašyti kompensuoti bendro turto investicijas į jų atskirą turtą, taip pat savo atskiro turto investicijas į bendrą turtą ir turto valdymo ir išlaikymo išlaidas. Prašymo kompensuoti išlaidas pateikti negalima, jeigu sutuoktiniai atsisakė savo teisių į atitinkamas lėšas. Kompensacija už atskiro turto naudojimą arba sunaudojimą gyvenant susituokus gali būti mokama tik išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais. Buvusių sutuoktinių bendro turto dalis, kuri jiems priklauso santuokos nutraukimo metu, jei įmanoma, turi būti paskirstoma natūra. Santuokos nutraukimo metu turimas atskiras turtas taip pat turi būti paskirstomas natūra. Jeigu dėl kurios nors priežasties to padaryti neįmanoma arba dėl tokio paskirstymo turto vertė iš esmės sumažėtų, ginčo atveju konkretų turto padalijimo būdą nustato teismas. Prašymo kompensuoti išlaidas pateikti negalima dėl nesamo bendro arba atskiro turto, jeigu sutuoktiniai nutraukdami santuoką neturi bendro turto, o šalis skolininkė taip pat neturi atskiro turto.

Jeigu bendras sutuoktinių turtas padalijamas remiantis sutuoktinių sudaryta sutartimi, tokia sutartis laikoma galiojančia tik tuo atveju, jeigu tai yra viešas arba privatus rašytinis advokato pasirašytas dokumentas. Ši nuostata netaikoma dalijant kilnojamąjį turtą, kuris yra bendra sutuoktinių nuosavybė, jeigu toks turtas dalijamas priverstinai.

Jeigu sutuoktiniai nesudarė sutarties dėl bendro turto padalijimo arba sudarytoje sutartyje nėra reguliuojami visi reikalavimai, kurie gali kilti nutraukiant santuoką, dėl bendro sutuoktinių turto padalijimo ir reikalavimų patenkinimo gali būti kreipiamasi į teismą. Teismas privalo užtikrinti, kad tenkinant turtinius reikalavimus nė vienam sutuoktiniui nebūtų suteikiama nepagrįstos finansinės naudos.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Tėvai turi pareigą dalytis su savo nepilnamečiu vaiku savo turimomis pragyvenimo lėšomis net ir tais atvejais, kai tėvams lėšų gali tekti mažiau. Ši taisyklė netaikoma, jeigu vaikas savo pagrįstus poreikius gali patenkinti gaudamas atlyginimą už dirbamą darbą ar

pajamų iš savo turto arba jeigu vaikas turi tiesioginį giminaitį, kuriam gali būti nustatyta pareiga mokėti išlaikymą. Tėvas (motina), kuriam (-iai) priklauso globos teisė, teikia išlaikymą natūra, o vaiko neglobojantis (-i) tėvas (motina) išlaikymą moka visų pirma grynaisiais pinigais (išlaikymo išmoka).

Jeigu pareiga mokėti išlaikymo išmoką nustatoma teismo nurodymu, juo nustatomas fiksuotas mokėtinos išlaikymo išmokos dydis. Teismas savo sprendime gali nustatyti, kad mokėtinos išlaikymo išmokos dydis automatiškai kitiems metams nuo einamųjų metų sausio 1 d. turi būti tikslinamas kiekvienais metais atsižvelgiant į vartotojų kainų indeksą, kurį skelbia Vengrijos valstybinis statistikos departamentas.

Jei įmanoma, tėvų pareigų vaiko atžvilgiu vykdymo klausimai turi būti aptariami bendrame tėvų sudarytame susitarime.

Jeigu tėvai nesudaro susitarimo dėl šių klausimų, teismas globos teises suteiks tam tėvui (motinai), kuris (-i), teismo manymu, gali sudaryti geresnes sąlygas vaiko fizinei, protinei ir moralei raidai. Jeigu nustačius vaiko globą kuriam nors iš tėvų kiltų pavojus vaiko interesams, teismas gali suteikti globos teises trečiajam asmeniui, jeigu toks asmuo pats siekia gauti teisę globoti vaiką.

Vaikas turi teisę tiesiogiai asmeniškai matytis su atskirai gyvenančiu (-ia) tėvu (motina). Atskirai gyvenantis (-i) tėvas (motina) turi teisę ir pareigą reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su vaiku (teisė bendrauti su vaiku). Tėvas (motina) arba kitas globos teises turintis asmuo negali pažeisti šios teisės bendrauti su vaiku.

Tėvas (motina), kuriam (-iai) priklauso globos teisė ir atskirai gyvenantis (-i) tėvas (motina) privalo tarpusavyje bendradarbiauti ir, atsižvelgdami į pagarbą šeimos gyvenimui ir kitos šalies teisę į ramų gyvenimą, užtikrinti tinkamą vaiko raidą. Globos teisę turintis tėvas (motina) turi reguliariai teikti atskirai gyvenančiam (-iai) tėvui (motinai) informaciją apie vaiko raidą, sveikatą ir mokymąsi ir negali slėpti tokios informacijos, jeigu ją prašo pateikti atskirai gyvenantis (-i) tėvas (motina).

Atskirai gyvenantys tėvai kartu įgyvendina savo teises, susijusias su esminių klausimų dėl vaiko ateities sprendimu, net jeigu globos teisė, remiantis tėvų bendru susitarimu arba teismo sprendimu, suteikta vienam iš tėvų, išskyrus atvejus, kai atskirai gyvenančio (-ios) tėvo (motinos) tėvų teisės yra apribotos arba teismas jas panaikino. Svarbiausi su vaiko ateitimi susiję klausimai apima nepilnamečio vaiko vardo ar pavardės naudojimą ar keitimą, jo gyvenamosios vietos nustatymą, jei tai nėra vaiką globojančio tėvo (motinos) gyvenamoji vieta, vietos užsienyje siekiant nuolat apsigyventi arba įsikurti nustatymą, taip pat vaiko pilietybę, švietimą ir karjerą.

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Sutuoktinis gali reikalauti išlaikymo iš kito sutuoktinio nustačius teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją) arba, jeigu santuoka nutraukiama, buvęs sutuoktinis gali reikalauti tokio išlaikymo iš kito buvusio sutuoktinio, jeigu jam reikalingas išlaikymas ne dėl jo kaltės, išskyrus atvejus, kai (buvęs) sutuoktinis, kuris prašo išlaikymo, nėra vertas jo gauti dėl savo elgesio gyvenant susituokus. Mokamas išlaikymas jokių būdu neturėtų kelti pavojaus buvusio sutuoktinio, kuris turi pareigą jį mokėti, ir asmens (-ų), kurį (-iuos) jis privalo išlaikyti kartu su išlaikymo reikalaujančiu sutuoktiniu, gyvenimo sąlygoms. Pareiga mokėti išlaikymą gali galioti ribotą terminą, jeigu galima daryti prielaidą, kad išlaikymo prašančios šalies pasibaigus tokiam terminui neberekės išlaikyti.

Jeigu sutuoktinis arba buvęs sutuoktinis, atsižvelgdamas į savo pablogėjusią padėtį, išlaikymo prašo praėjus daugiau nei penkeriems metams nuo teisėto gyvenimo skyrium (separacijos) pradžios, toks prašymas gali būti patenkinamas tik remiantis teisingais pagrindais ir išimtiniais atvejais. Jeigu sutuoktiniai kartu kaip pora gyveno trumpiau nei metus ir neturi gyvenant susituokus gimusių bendrų vaikų, buvęs sutuoktinis, kuriam reikalingas išlaikymas, turi teisę jį gauti tik tokį laikotarpį, kurį truko jų bendras gyvenimas. Atsižvelgdamas į teisingus pagrindus ir išimtines aplinkybes, teismas gali priimti nutartį dėl išlaikymo mokėjimo ilgesnį laikotarpį.

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Sutuoktinių teisėtas gyvenimas skyrium (separacija) reiškia bendro jų santuokinio gyvenimo pabaigą. Pradėjus gyventi skyrium, be kita ko, galima kreiptis į teismą dėl sutuoktinių turto padalijimo.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Sutuoktinių bendro gyvenimo kaip porai pradžią ir pabaigą, taip pat laikotarpį, kuriuo jie turėjo bendrą turtą, teismas nustatys savo nuožiūra. Veikdamas savo nuožiūra, teismas privalo ypač atidžiai išnagrinėti įvairius sutuoktinių gyvenimo susituokus aspektus (seksualiniai santykiai, ekonominė priklausomybė, bendri šeimos namai ir ūkis, poros vienybės požymiai, auginami bendri vaikai, giminaičiai, rūpinimasis kurio nors sutuoktinio vaiku ir t. t.). Todėl teismas, kartu nagrinėdamas visus tarpusavyje susijusius ekonominius, šeimos, emocinius ir sąmoningumo aspektus, nustato, ar sutuoktinių, kaip susituokusios poros, bendras gyvenimas tęsiasi, ar baigėsi. Tai, kad nėra vieno arba kelių išvardytų aspektų, nebūtinai reiškia, kad bendras sutuoktinių, kaip susituokusios poros, gyvenimas baigėsi, ypač tais atvejais, kai tai galima pagrįsti objektyvia priežastimi.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Nustačius teisėtą gyvenimą skyrium (separaciją), kuris reiškia sutuoktinių bendro gyvenimo pabaigą, sutuoktiniai gali be jokių kliūčių siekti pasidalyti santuokinį turtą. Šiame etape santuoka dar nėra teisiškai pripažinta negaliojančia, tačiau sutuoktiniai gali savarankiškai įgyti turtą, išskyrus anksčiau įgytą jų bendrą turtą. Sprendimus dėl šio turto sutuoktiniai gali priimti tik kartu, nes sutikimas nebepreziumuojamas. Jeigu sutuoktiniai turi bendrų vaikų, jie turi susitarti dėl bendro tėvų pareigų vykdymo.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Santuoka gali būti laikoma pripažinta negaliojančia tik tuo atveju, jeigu ją negaliojančia paskelbia teismas, kuris, išnagrinėjęs bylą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, šiuo klausimu priima sprendimą. Sprendimas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia taikomas kiekvienam susijusiam asmeniui. Teisinės pasekmės, atsirandančios santuoką pripažinus negaliojančia, yra nustatytos teisės aktuose.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuoka negalioja, jeigu kuri nors iš šalių vis dar yra susituokusi arba gyvena sudariusi registruotą partnerystę. Be to, santuoka negalioja, jeigu santuokos šalis vieną su kita sieja tiesioginės linijos giminytės ryšiai arba sutuoktiniai yra brolis ir sesuo, arba jeigu kuri nors santuokos šalis yra kitos santuokos šalies, kuris yra brolis arba sesuo, palikuonis, arba jeigu kuri nors santuokos šalis įsivaikino kitą santuokos šalį. Santuoka negalioja, jeigu kuri nors šalis sudarė santuoką būdama riboto veiksnumo, kaip apie tai buvo paskelbta. Santuoka taip pat negalioja, jeigu, nors apie atitinkamos šalies neveiksnumą ir nebuvo paskelbta, santuokos sudarymo metu ji buvo visiškai neveiksni. Santuoka negalioja, jeigu santuokos šalys kartu nedalyvavo paskelbdamos apie savo ketinimą susituokti. Santuoka negalioja, jeigu kuri nors santuokos šalis yra nepilnametis asmuo. Išimtiniais atvejais nepilnamečiai gali sudaryti santuoką gavę išankstinį globėjo ir vaiko apsaugos institucijos pritarimą. Globėjas ir vaiko apsaugos institucija tokį pritarimą gali suteikti tik tinkamai pagrįstais atvejais ir jeigu atitinkamas nepilnametis yra sulaukęs ne mažiau kaip 16 metų.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Jeigu abu sutuoktiniai sąžiningai sudarė santuoką, kuri vėliau buvo pripažinta negaliojančia, teisinės su turtu susijusios santuokos pasekmės yra tokios pat, kaip ir galiojančios santuokos atveju. Santuoką pripažinus negaliojančia, sutuoktiniai savo turinius reikalavimus gali patenkinti vadovaudamiesi tokiomis pat taisyklėmis, kokios taikomos santuoką nutraukus teismo sprendimu. Jeigu sudarant santuoką sąžiningas buvo tik vienas sutuoktinis, šios taisyklės bus taikomos tik tokio sutuoktinio prašymu.

Santuoką pripažinus negaliojančia, sutuoktiniai išlaiko gyvenant susituokus naudotą pavardę. Norėdami pasikeisti pavardę, jie, santuoką pripažinus negaliojančia, apie tai gali informuoti vyriausiąjį registratorių. Tačiau buvusi žmona negali naudoti buvusio vyro pavardės, turinčios priesagą, kuri rodo jos, kaip sutuoktinės, statusą, jeigu gyvendama susituokusi ji šios pavardės nenaudojo.

Santuokos pripažinimas negaliojančia nedaro poveikio tėvystės (motinystės) prezumpcijai.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

Išimtinę kompetenciją nagrinėti santuokos nutraukimo ir pripažinimo negaliojančia bylas turi teismai.

Jeigu santuoka pripažįstama negaliojančia arba nutraukiama, teismas privalo išspręsti gyvenant susituokus gimusių nepilnamečių vaikų globos ir išlaikymo klausimą net ir tais atvejais, kai šiais klausimais nepateikiama jokie prašymo. Tuomet teismas priims sprendimą dėl papildomų klausimų (pvz., sutuoktinių išlaikymo, šeimos būsto naudojimo, bendro sutuoktinių turto padalijimo), jeigu dėl to yra pateikiamas prašymas. Nepateikus prašymo, teismas nespręs tų klausimų, kuriuos šalys taip pat gali išspręsti be teismo pagalbos sudarydamos sutartį.

Prieš santuokos nutraukimo procesą arba jo metu sutuoktiniai gali savo iniciatyva prašyti juos sutaikyti arba teismas tai gali daryti savo iniciatyva, siekdamas, kad sutuoktiniai susitartų ginčijamais klausimais, susijusiais su jų tarpusavio santykiais ir santuokos nutraukimu. Šalių per taikinimo procesą sudarytas susitarimas gali būti pridodamas prie teismo susitarimo.

Prireikus teismas gali įpareigoti tėvus, kurie prašo nutraukti santuoką, taikiai susitarti dėl papildomų klausimų, kad būtų užtikrinta tinkama tėvų pareigų įgyvendinimo tvarka ir reikalingas šalių bendradarbiavimas.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokios formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Siekdamas nutraukti santuoką, sutuoktinis privalo prieš kitą sutuoktinį pradėti santuokos nutraukimo bylą. Santuokos pripažinimo negaliojančia bylą privalo pradėti kitas sutuoktinis, prokuroras arba kitas trečiasis asmuo, turintis teisę pradėti bylą prieš abu sutuoktinius. Jeigu šalis, kuriai pradėta byla, yra mirusi, byla pradedama prieš teismo paskirtą administratorių.

Byla turi būti pradėdama pateikiant pareiškimą, kuriame būtina nurodyti šiuos duomenis: šalių ir jų atstovo (-ų), jei jis (jie) yra paskirti, vardus, pavardes, gyvenamąsias vietas ir procesinį statusą; teisę, kurią siekiama priverstinai įgyvendinti, ir išsamias faktines aplinkybes bei įrodymus, pagrindžiančius tokią teisę; duomenis, kuriais remiantis galima nustatyti teismo įgaliojimų taikymo sritį ir jurisdikciją, ir aiškų prašymą (pareiškimą), kad teismas priimtų sprendimą. Paraiškoje, kuria pradėdama santuokos nutraukimo byla, būtina pateikti duomenis, susijusius su santuoka, bet kurio gyvenant susituokus gimusio vaiko gimimu ir, jei prašoma, bet kokius duomenis, kuriais remiantis galima nustatyti teisę pateikti pareiškimą. Prie paraiškos turi būti pridėdami priedai, t. y. pirmiau nurodytų duomenų teisingumą patvirtinantys dokumentai, dokumentas (arba jo kopija ar ištrauka), kuriame pareiškėjas aprašo nurodytas faktines aplinkybes, kuriomis galima remtis kaip įrodymais, taip pat dokumentas, kuriuo remiantis galima nustatyti teismo įgaliojimų taikymo sritį ir teisingumą, taip pat kitas aplinkybes, į kurias reikia automatiškai atsižvelgti, išskyrus duomenis, kuriuos galima patikrinti naudojantis tapatybės kortele. Pastaruoju atveju tai turi būti nurodoma paraiškoje.

Pagal bendrąsias teisingumo taisykles kompetentingas teismas santuokos nutraukimo byloje bus teismas, kuriam byla teisinga pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Jeigu atsakovas neturi Vengrijoje gyvenamosios vietos, teisingumas nustatomas pagal vietą, kurioje atsakovas apsistojęs. Jeigu atsakovo apsistojimo vieta nežinoma arba jis yra užsienyje, teisingumas nustatomas pagal paskutinę jo gyvenamąją vietą Vengrijoje. Jeigu ir tokios vietos negalima nustatyti arba jeigu atsakovas jos neturi, teisingumas nustatomas remiantis ieškovo gyvenamąja vieta arba, jei jis tokios vietos neturi, vieta, kurioje jis yra apsistojęs. Be to, paskutinės bendros sutuoktinių gyvenamosios vietos teismas taip pat turės kompetenciją nagrinėti bylą. Tai reiškia, kad ieškovas gali laisvai pasirinkti pateikti pareiškimą teismui, kuris turi kompetenciją pagal bendrąsias teisingumo taisykles, arba teismą, kuris turi kompetenciją pagal paskutinę bendrą sutuoktinių gyvenamąją vietą.

Jeigu nė vienas kompetentingas vidaus teismas negali būti paskirtas nagrinėti bylos pagal pirmiau nurodytas taisykles, kompetenciją turės Pešto centrinis apygardos teismas.

Atitinkamame teisme pradėjus santuokos bylą, būtent šis teismas turės išimtinę kompetenciją nagrinėti bet kokią naują bylą dėl tos pačios santuokos ir spręsti su santuoka susijusius klausimus dėl turtinių teisių, kylančių iš sutuoktinių tarpusavio santykių.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Žr. temą [Teisinė pagalba](#).

13 Ar galima apskusti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Sprendimas gali būti skundžiamas. Tačiau negalima pareikšti jokio ieškinio dėl teismo sprendimų, kuriais santuoka pripažįstama negaliojančia, arba teismo sprendimų, kuriais nutraukiama santuoka, teisminės peržiūros arba persvarstymo atsižvelgiant į patį santuokos pripažinimo negaliojančia arba santuokos nutraukimo faktą.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Pagal Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 21 straipsnio 1 dalį valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas automatiškai pripažįstamas kitose valstybėse narėse; todėl paprastai netaikoma jokia speciali pripažinimo procedūra. Pagal reglamento 37 straipsnį pripažinti teismo sprendimą prašanti šalis turi pateikti šiuos dokumentus:

- teismo sprendimo kopiją, atitinkančią jos autentiškumo nustatymo sąlygas,
- 39 straipsnyje nurodytą pažymėjimą, kurį pagal reglamento I priedo formą išdavė kilmės valstybės narės teismas arba institucija, ir,
- jeigu teismo sprendimas buvo priimtas už akių, dokumento, kuriuo patvirtinama, kad neatvykusiai šaliai buvo įteiktas bylos iškėlimo arba lygiavertis dokumentas, arba bet kurio kito dokumento, kuriame nurodoma, kad atsakovas nedviprasmiškai sutiko su teismo sprendimu, originalą arba patvirtintą kopiją.

Pagal reglamento 38 straipsnį teismas arba institucija gali nereikalauti pateikti paskutinių dviejų dokumentų, jei mano, kad informacijos pakanka. Teismas ir (arba) institucija taip pat gali prašyti išversti tokius dokumentus ir pridėti jų vertimus prie pirmiau minėtų dokumentų originalų; šį vertimo reikalavimą Vengrijos teismai ir institucijos paprastai gali įgyvendinti.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 21 straipsnio 3 dalį bet kuri suinteresuotoji šalis gali prašyti pripažinti kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą. Šiuo atveju šalis, prašanti pripažinti teismo sprendimą, privalo savo prašymą kartu su pirmiau nurodytais dokumentais pateikti kompetentingam teismui, t. y. apygardos teismui (vengr. *járásbírószág*), veikiančiam priešingos šalies įprastos arba nuolatinės gyvenamosios vietos Vengrijoje regiono teismo (vengr. *törvényszék*) (Budos centriniam apygardos teismui, jeigu byla nagrinėjama Budapešte) veiklos teritorijoje, arba, jeigu priešinga šalis Vengrijoje neturi nei įprastos, nei

nuolatinės gyvenamosios vietos, – apygardos teismui, veikiančiam prašymą pripažinti teismo sprendimą pateikusios šalies įprastos arba nuolatinės gyvenamosios vietos Vengrijoje apylinkės teismo veiklos teritorijoje (Budos centriniam apygardos teismui, jeigu byla nagrinėjama Budapešte). Jeigu pripažinti teismo sprendimą prašanti šalis Vengrijoje neturi įprastos arba nuolatinės gyvenamosios vietos, prašymą galima pateikti Budos centriniam apygardos teismui. Teismas, kai tinkama, taikys reglamento 28–36 straipsnių nuostatas.

Jeigu teismo sprendimą būtina pripažinti norint padaryti įrašą Vengrijos santuokų registre, pagal reglamento 21 straipsnio 2 dalį prašymas pripažinti teismo sprendimą kartu su pirmiau minėtais dokumentais turi būti pateikiamas vyriausiajam registраторiui.

15 | kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Pagal Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 21 straipsnio 3 dalį bet kuri suinteresuotoji šalis gali pateikti prašymą dėl kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo nepripažinimo. Šiuo atveju teismo sprendimo pripažinimą ginčijanti šalis privalo pridėti teismo sprendimo kopiją, atitinkančią šalies prašymo autentiškumo nustatymo sąlygas, taip pat 39 straipsnyje nurodytą pažymėjimą, kurį pagal reglamento I priedo formą išdavė kilmės valstybės narės teismas arba institucija. Kompetentingas teismas bus apygardos teismas, veikiantis priešingos šalies įprastinės arba nuolatinės gyvenamosios vietos Vengrijoje veiklos teritorijoje (Budos centrinis apygardos teismas, jeigu byla nagrinėjama Budapešte), arba, jeigu priešinga šalis Vengrijoje neturi nei įprastinės, nei nuolatinės gyvenamosios vietos, – apygardos teismas, veikiantis sprendimą ginčijančios šalies įprastinės arba nuolatinės gyvenamosios vietos Vengrijoje apylinkės teismo veiklos teritorijoje (Budos centrinis apygardos teismas, jeigu byla nagrinėjama Budapešte). Jeigu teismo sprendimo pripažinimą ginčijanti šalis taip pat neturi Vengrijoje įprastinės arba nuolatinės gyvenamosios vietos, prašymą galima pateikti Budos centriniam apygardos teismui. Teismas, kai tinkama, taikys reglamento 28–36 straipsnių nuostatas.

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Vengrijoje taikomas Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1259/2009, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje. Todėl visais atvejais, kai byla turi tarptautinį elementą, Vengrijos teismai taikys reglamente konkrečiai nurodytą teisę. Reglamente, išskyrus tam tikrus apribojimus, sutuoktiniams suteikiama laisvė pasirinkti taikytiną teisę (5–7 straipsniai), o susiję veiksniai, kuriais remiantis nustatoma konkreti taikytina teisė, galioja tik tuo atveju, jeigu šalys nėra sudariusios galiojančio susitarimo dėl taikytinos teisės (8–10 straipsniai).

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 04/07/2016